

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. Божидар Бончев

Върху материалите представени за участие в конкурс за заемане на длъжност „Професор“ в катедра „Текстил-изкуство и дизайн“, ФПИ, Национална художествена академия гр. София

За хабилитационния труд „ЦВЯТ-СВЕТЛИНА-СЯНКА“

От доц. д-р Вержиния Маркарова

Конкурсът за академичната длъжност за дисциплината „Текстил – композиция“, за нуждите на катедра „Текстил – изкуство и дизайн“ при Факултет за приложни изкуства, Национална художествена академия, гр. София, е обявен в ДВ, брой 7 от 24 януари 2023 г.

Като единствен кандидат се явява доц. д-р Вержиния Маркарова. Материалите по конкурса, които ми бяха представени включват: хабилитационен труд; резюме на хабилитационния труд; списък с публикации на кандидата; творческа автобиография; наукометрична таблица с постиженията на кандидата. От представените данни е видно, че доц. д-р Вержиния Маркарова със своята активност и изяви, напълно покрива законовите изисквания за участие в обявения конкурс.

Хабилитационният труд „**ЦВЯТ – СВЕТЛИНА – СЯНКА**“,

се състои от три основни глави и две допълнителни глави в които са представени и доказателства за творческата и педагогическа дейност на автора.

В **Първата** теоретична част са разгледани исторически и текстилни техники използвани от автора за създаване на основните ѝ произведения, представени в хабилитационния труд. Тази част е изключително полезна за мотивацията на автора да защити тезата си, че текстилното изкуство базирано на древните

2.

човешки умения и знание, е свързано с днешната представа за мястото и проявата му в съвременното изкуство. Така Вержиния Маркарова поставя важни въпроси за възможността за изява на съвременния художник. Плетенето и тъкането възникват в дълбока древност и са свързани с развитието на човешкото общество. Спецификата на плетенето на мрежи, плетенето на една и две куки, появата и създаването на дантелата се проследява от древността до днес. Авторът анализира този начин за създаване на съвременни творби чрез големия форум за текстилно изкуство-Лозанското биенале, продължило повече от 30 години. През 60-те години в съвременното изкуство се появяват имената на Магдалена Абаканович, Ягода Буич, Шийла Хикс, които предефинират понятията за текстила като нишково изкуство. Световни автори като Йозеф Бойс, Кристо, Кле Олденбърг създават произведения извън традиционното възприемане на текстила, търсейки нови пътища и представяне. Също така те формират и нови понятия като т. н. „мека скулптура“. Посочват се имената и на съвременни автори като Луиз Буржуа, Уаои Кусама, Ева Хесе и много други, които използват текстилните материали в своите произведения, по начин който причината да се говори за текстилно изкуство сякаш изчезва. В съвременното изкуство, особено в инсталационният тип работи, където смесените техники доминират, да се говори за „материал изглежда като нещо останало от миналото“.

3.

Във **Втората** част на хабилитационния труд е представена инсталацията „ЦВЯТ-СВЕТЛИНА-СЯНКА“. Тя се състои от единадесет ефирни колони, създадени от фини мрежи и тъкани, свободно висящи в пространството.

В основата на тази пространствена инсталация е връзката между ефирните обеми и играта на светлина и сенки, обединени от сложна връзка от нишкови структури. Тази инсталация приканва към интимно общуване в близък план, където се разкриват многопосочните внушения и възможности за преживяване предизвикани от автора. Вержиния Маркарова създава тази композиция влагайки огромно лично чувство и самонаблюдение, коментира конкретна ситуация. В същото време работата ѝ има универсален характер, внушавайки съпричастност към една общоприета творческа позиция.

Концентрирайки се върху най-градивната същност на текстила-*нишката*, тази пространствена композиция ни отвежда в най-архетипните състояния на откривателство на понятия и смисли, породени от играта на светлината и сянката, на доброто и лошото, на минало и настояще и т. н.

Вержиния Маркарова е художник с визия, тя експериментира с ежедневните ни понятия за текстила като нещо познато, поднасяйки ни необикновена гледна точка. Осъзнато провокира, напълно адекватна на

актуалните практики в съвременното изкуство, които за съжаление трудно намират място на нашата художествена сцена.

4.

В **Третата** част на реабилитационния труд са представени серия малки пластики изплетени на една кука. Тази серия е подчинена на идеята един триизмерен обект да бъде трансформиран в пространството което заема със средствата на цвета. Ярките цветови акценти влизат във формата, разкъсват я, променят визията и носят множество символни знаци, радикално отварят ново значение. Самият автор отбелязва, че това е търсено: *„в творбите си се старая да използвам материалите по начин който ми позволява да предават емоции, чувства разсъждения предизвикващи искрена реакция“*. С тази серия от творби Вержиния Маркарова дефинира понятието – „мека скулптура“, което е съществен принос в обогатяването на съвременното ни изкуство с нови гледни точки.

Серията миниатюри в рамка, аз бих определил като продължение на предишната част, но и така представени те имат съществено значение за представянето на автора, доказваща сериозният опит на Вержиния Маркарова да борави с изкуството на нишката. Тук определено се вижда какви възможности предоставя този материал и дори изглеждащи като експеримент, работите имат самостоятелно и убедително въздействие. Това е особено важно, разглеждайки преподавателската и лекторска дейност на

кандидата. Вержиния Маркарова заема водеща роля в различни форуми на текстила както у нас, така и в чужбина. Нейното членство в ETN (Европейска текстилна мрежа), я прави чест гост и лектор на едни от най-престижните текстилни форуми в Европа. Тази информираност и контакти са от огромно значение за работата ѝ като преподавател, за което са доказателство

5.

отличните резултати които нейните студенти показват при завършване на специалността „Текстил- изкуство и дизайн“. Нейното творчество белязано с редица самостоятелни изложби и участия е гаранция, че със своето присъствие като преподавател и художник Вержиния Маркарова има съществена роля в издигане на авторитета на Националната художествена академия.

Със своето изследване и творчество Вержиния Маркарова поставя много важни и навременни въпроси за дебат. Темите касаят не само предмета който преподава в специалност „Текстил“ в НХА, а и всички специалности базирани на древните човешки умения и технологии като керамика, дърворезба , метал, които упорито в изкуствоведската терминология у нас се наричат „приложни“. Представеният труд напълно отговаря на изискванията за присъждане на академичната длъжност „Професор“, и аз категорично се обръщам към уважаемото научно жури, тя да бъде присъдена на доц. д-р Вержиния Маркарова.

03. 10. 2023

С уважение:

проф. Б. Бончев